

## POSTANOWIENIE

21 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 21 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.R. i T.R.

przeciwko S. S.A. w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej S. S.A. w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 29 czerwca 2023 r., I ACa 2116/22,

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**2. zasądza od S. S.A. w W. na rzecz M.R. i T.R. po 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 września 2022 r., I C 516/22, Sąd Okręgowy w Legnicy ustalił nieważność umowy kredytu zawartej 5 maja 2008r. i zasądził od pozwanego banku na rzecz powodowych kredytobiorców 610,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 23 lipca 2022 r. oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Wyrokiem z 29 czerwca 2023 r., I ACa 2116/22, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację pozwanego banku. Sąd wskazał, że zastrzeżone w umowie kredytu klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy. Te klauzule przeliczeniowe pozostawały nieczytelne, niejasne i niejednoznaczne, a w oparciu o ich treść przeciętny konsument nie był w stanie określić całkowitej kwoty zadłużenia oraz wysokości poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych. Umowa nie określała kryteriów, jakimi kierował się bank przy ustalaniu kursu CHF, co uniemożliwiało powodom dokonanie weryfikacji wysokości tego kursu, a w konsekwencji i wynagrodzenia banku w zamian za oddanie im do dyspozycji określonej sumy środków pieniężnych. Takie postanowienie umowne wypełnia przesłankę, o której mowa w art. 385<sup>3</sup> pkt 20 k.c., dającą kontrahentowi konsumenta uprawnienie do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy, a więc należy je uznać za niedozwolone. W konsekwencji należy uznać, że postanowienia umowy mają charakter abuzywny.

Następnie Sąd wskazał, że skoro postanowienia określające mechanizm waloryzacji stanowiły niedozwolone postanowienia umowne, to zgodnie z art. 385<sup>1</sup> § 1 i § 2 k.c. nie wiązały powodów. Po ich wyeliminowaniu, w prawie krajowym brak jest przepisów pozwalających na ich zastąpienie, co skutkuje uznaniem umowy kredytu, na podstawie art. 58 §1 k.c. zw. z art. 69 ust. 2 i 3 prawa bankowego, za nieważną, jako nie posiadającej jej elementów przedmiotowo istotnych. Uwzględnienie powództwa o ustalenie nieważności stosunku prawnego wynikającego z przedmiotowej umowy implikuje problem rozliczeń stron, z tytułu spełnionych w związku z jej zawarciem świadczeń. W tym zakresie, wobec rozbieżności orzecznictwa co do szczegółowych zasad stosowania przepisów, o nienależnym świadczeniu i bezpodstawnym wzbogaceniu prezentowane są dwa stanowiska, tj. teoria dwóch kondycji i teoria salda. Sąd podkreślił, że po zawarciu

umowy kredytu świadczenie powodów mogło i powinno zostać uznane za zwrot wcześniej otrzymanych środków . W tej sytuacji nawet wobec uznania klauzul umowy za abuzywne i uznania nieważności umowy, istnieje stosunek prawny, który stanowi podstawę dokonanych przez strony przesunięć majątkowych. W konsekwencji Sąd przyjął, że z regulacji art. 410 k.c. wynika nakaz zwrotu przedmiotu świadczenia o tyle, o ile wzbogaca ono accipiens (i zubaża solvens). Świadczenie jest nienależne, gdy spełniane jest bez ważnej i skutecznej podstawy prawnej, zaś powód spełnił świadczenia polegające na zwrocie środków, które wcześniej od pozwanego Banku otrzymał. Wynika to z art. 405 k.c., zaś ta regulacja pozostaje aktualna w odniesieniu do świadczeń nienależnych skoro ustawa mówi o stosowaniu przepisów art. 405 i nast. k.c. „w szczególności”, a nie „odpowiednio”. Modyfikacje nie są więc dopuszczalne, chyba że jasno wynikałyby z przepisu art. 410 k.c. Przy ocenie wysokości świadczenia nienależnego trzeba uwzględnić art. 409 k.c., zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Nie chodzi więc o realizację poszczególnych roszczeń, jakie powstają w określonym stanie faktycznym, ale o zapewnienie równowagi majątkowej sprzed zdarzenia dającego się określić jako bezpodstawne wzbogacenie. Wniosek taki wynika z art. 405 k.c., który w pierwszej kolejności przewiduje zwrot korzyści, dopiero w razie niemożliwości takiego przesunięcia nakazuje zapłatę sumy pieniężnej. Ścisły związek świadczenia powodów z określonym zobowiązaniem jest szczególnie wyraziste w przypadku świadczeń pieniężnych, gdyż zgodnie z dominującym w orzecznictwie i doktrynie poglądem zapłata, zarówno gotówkowa, jak i bezgotówkowa, jest czynnością prawną. Na tej podstawie Sąd przyjął, że skoro powodowie dochodzili jedynie kwoty 618,18 zł, tj. kwoty, o którą dokonane przez nich wpłaty przewyższały otrzymany od Banku kapitał (wyplacony przez Bank kapitał wyniósł bowiem 170.000 zł, natomiast powodowie dokonali wpłat na poczet należności z tytułu spornej umowy w kwocie 170.618,18 zł), to należało uznać, że po ich stronie istnieje wartość, o którą są oni kosztem banku zubożeni, zaś bank wzbogacony, w tej właśnie kwocie.

Pozwany bank zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną i wniósł o jej przyjęcie do rozpoznania ze względu na zagadnienie prawne: czy niemożność oszacowania kwoty, którą strona umowy kredytu będzie świadczyć w przyszłości stanowi o niejednoznaczności postanowienia umownego. Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany bank wskazał również, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni art. 385<sup>1</sup> § 1 i 2 k.c. W orzecznictwie istnieją bowiem rozbieżności odnoszące się do konsekwencji przyjęcia, że klauzula indeksacyjna ma charakter abuzywny. Należy zatem te rozbieżności usunąć.

Kredytobiorcy złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wnieśli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

W odniesieniu do przesłanek wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy zauważyć, że skutkiem podniesienia zagadnienia prawnego czy potrzeby wykładni może być przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania tylko pod warunkiem, że przynajmniej jedno z możliwych rozwiązań tych problemów prowadzi do zasadności skargi kasacyjnej. Nie można przyjąć skargi do rozpoznania, jeżeli podlegałaby ona oddaleniu niezależnie od odpowiedzi na postawione problemy prawne czy interpretacyjne. Zarówno przedmiot tych problemów i argumentacja sformułowana przez bank nie przemawiają w niniejszej sprawie za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Należy zauważyć, że uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy, iż:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej, gdyż wykluczają trwanie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy źródła kursu walutowego. W celu uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący musiałby zakwestionować tezę Sądu drugiej instancji o nieuczciwym charakterze przeliczników walutowych ustanowionych w umowie lub zakwalifikowaniu umowy jako umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. W orzecznictwie jest utrwalona teza o niedopuszczalności stosowania kursów walutowych ogłaszanych jednostronnie przez bank.

Kurs walut obcych ogłaszany przez bank na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank. wiąże klientów banku przy dokonywaniu z bankiem czynności prawnych w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Istotne jest tu jednak to, iż nie można umową zbindować konsumenta kursami, które dopiero zostaną ogłoszone, a orzecznictwo jednolicie uznaje takie zbindowanie przyszłym kursem za niedozwolone. Postanowienie o odesłaniu do tabeli kursowej banku, jako współokreślające wysokość pozostałego do spłaty zadłużenia, czyli główne świadczenie kredytobiorcy, co do zasady nie podlega ocenie w świetle art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c., lecz tylko pod warunkiem, że postanowienie to zostało sformułowane w sposób jednoznaczny. Utrwalona jest rozszerzająca wykładnia tego warunku jako obejmującego nie tylko tekst warunku (jest jasne, co znaczy stosowanie kursu ogłoszonego przez bank), lecz także mechanizm działania tego warunku. Aby odesłanie było dozwolone, w umowie musiałyby zostać zawarte szczegółowe zasady ustalania kursu tak, aby kredytobiorca sam mógł obliczyć ten kurs w danej chwili. Ustalenie kursu tylko do wypłaty kredytu i usiłowanie zbindowania kredytobiorcy przyszłymi, jednostronnie ustalonymi kursami nie mogło być skuteczne.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. powodom przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(Ł.W.)

[a.ł.]